COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 9.2.2011
COM(2011) 48 final

CARTE VERDE

De la provocări la oportunități: către crearea unui cadru strategic comun pentru finanțarea cercetării și inovării în UE

CARTE VERDE

De la provocări la oportunități: către crearea unui cadru strategic comun pentru finanțarea cercetării și inovării în UE

1. SCOP

Prezenta Carte verde lansează o dezbatere publică asupra aspectelor esențiale de care trebuie să se țină seama în cazul viitoarelor programe de finanțare a cercetării și inovării în UE. Aceste programe vor face parte din propunerile Comisiei pentru următorul cadru financiar multianual (CFM), care urmează să fie prezentat în iunie 2011. Propunerile specifice de programe de finanțare ar trebui adoptate până la sfârșitul lui 2011. **Comunitatea cercetării, cea de afaceri, cea a administrației publice și cea a societății civile, precum și cetățenii sunt chemați să se angajeze în această dezbatere importantă.**

Îndeplinirea obiectivelor de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii ale strategiei Europa 2020[1], care se bucură de un sprijin larg, depinde de cercetare și inovare, ca factori motori esențiali ai prosperității sociale și economice și ai sustenabilității mediului. Acesta este motivul pentru care Uniunea Europeană și-a stabilit, în contextul strategiei Europa 2020, obiectivul de a crește cheltuielile cu cercetarea și dezvoltarea până la 3% din PIB până în 2020. Inițiativa emblematică „O Uniune a inovării”[2] pledează pentru o abordare strategică și integrată a cercetării și inovării, stabilind cadrul și obiectivele la care ar trebui să contribuie viitoarea finanțare a cercetării și inovării în UE, pe baza prevederilor din tratate[3].

Consiliul[4] a solicitat ca viitoarele programe de finanțare ale UE să se concentreze mai mult asupra priorităților strategiei Europa 2020, să abordeze provocările societale și tehnologiile cheie, să faciliteze cercetarea colaborativă impulsionată de industrie, să eficientizeze instrumentele, să simplifice în mod radical accesul, să accelereze introducerea pe piață și să consolideze și mai mult excelența.

Revizuirea bugetară[5] a formulat principii esențiale care ar trebui să stea la baza viitorului buget al UE: punerea accentului pe instrumente care s-a dovedit că aduc valoare adăugată la nivel european, o mai mare orientare către obținerea de rezultate și mobilizarea altor surse de finanțare publice și private. În cadrul revizuirii bugetare s-a propus ca întreaga gamă a instrumentelor UE pentru cercetare și inovare să fie reunite în scopul colaborării într-un **cadru strategic comun**. În cadrul reuniunii sale din 4 februarie 2011, Consiliul European a discutat pe marginea inovării și și-a exprimat sprijinul pentru conceptul de cadru strategic comun, în vederea ameliorării eficienței în ceea ce privește finanțarea cercetării și inovării la

---

1 „Europa 2020: o strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” - COM(2010) 2020.

2 „Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării” - COM(2010) 546.

3 Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, titlul XVII „Industria” și titlul XIX „Cercetarea și dezvoltarea tehnologică și spațiul”; Tratatul Euratom, titlul II capitolul 1 „Promovarea cercetării”.

4 Concluziile Consiliului privind inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” din cadrul strategiei Europa 2020, 26.11.2010.

5 Revizuirea bugetului UE - COM(2010) 700.

nivel național și la nivelul UE. Prezenta Carte verde identifică întrebări esențiale referitoare la modul în care se pot atinge aceste obiective ambițioase.

Deși prezenta Carte verde se concentrează asupra cercetării și inovării, există legături importante cu alte programe UE, identificate în revizuirea bugetară, în special cu viitoarele fonduri ale politicii de coeziune și programele privind educația.

Finanțare și inițiative UE în domeniul cercetării și inovării în perioada de programare actuală (2007-2013)

- *Cel de-al șaptelea program-cadru[6] (PC7), cu bugetul său de 53,3 miliarde EUR, sprijină activități de cercetare, de dezvoltare tehnologică și de demonstrație în întreaga UE. Activitățile care țin de acesta sunt implementate în cadrul a patru programe specifice: Cooperare, Idei, Oameni și Capacități; de asemenea, PC7 sprijină cercetarea în domeniul energiei nucleare (Euratom) și Centrul Comun de Cercetare (JRC)[7].*

- *Programul-cadru pentru competitivitate și inovație[8] (CIP) dispune de un buget de 3,6 miliarde EUR și are ca scop încurajarea competitivității industriei europene, în special a IMM-urilor. El promovează accesul la finanțare și sprijină dezvoltarea unor servicii și politici mai bune de susținere a inovării. De asemenea, finanțează servicii transnaționale de sprijin pentru întreprinderi și pentru inovare, tratează problemele legate de grupări, de achizițiile publice și de barierele netehnologice în calea inovării, contribuie la dezvoltarea societății informaționale prin stimularea adoptării și utilizării TIC și promovează o mai mare utilizare a energiei din surse regenerabile și eficiența energetică.*

- *Institutul European de Inovare și Tehnologie[9] (EIT) este un organism autonom al UE care reunește sectorul învățământului superior, cel al cercetării și cel de afaceri pentru a stimula o inovare de vârf la nivel mondial. Prin comunitățile sale de cunoaștere și inovare (CCI) foarte integrate, institutul întărește legăturile din cadrul triunghiului cunoașterii. Flexibilitatea EIT are ca scop atragerea sectorului de afaceri. EIT a primit de la bugetul UE o contribuție de 309 milioane EUR.*

- *Prin politica de coeziune[10] se alocă circa 86 miliarde EUR (aproape 25% din bugetul total al fondurilor structurale) pentru sporirea capacității de schimbare și inovare a economiilor regionale. Această investiție se concentrează asupra a patru elemente cheie: cercetarea, dezvoltarea și inovarea, antreprenoriatul, TIC și dezvoltarea capitalului uman.*

2. CERCETAREA ȘI INOVAREA ÎN UE: DE LA PROVOCĂRI LA OPORTUNITĂȚI

Europa, ca și întreaga lume, se confruntă cu provocări fără precedent, care necesită soluții inovatoare. Restabilirea creșterii economice și a nivelurilor ridicate de ocupare a locurilor de muncă, combaterea schimbărilor climatice și trecerea la o societate cu emisii reduse de carbon

---

6 http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

7 JRC este un serviciu al Comisiei care furnizează sprijin științific și tehnic pentru dezvoltarea și implementarea politicilor UE.

8 http://ec.europa.eu/cip/

9 http://eit.europa.eu/

10 http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/research/index_en.htm

– toate acestea necesită acțiuni urgente și coordonate. Impactul evoluțiilor demografice este din ce în ce mai mare, iar resursele noastre naturale trebuie folosite cu mai multă înțelepciune. Societățile noastre se confruntă cu provocări legate de securitate cu o gravitate din ce în ce mai mare din punctul de vedere al amplorii și complexității. Cu toate acestea, provocări precum îmbătrânirea populației sau dependența noastră de combustibilii fosili oferă oportunități serioase de dezvoltare a unor produse și servicii inovatoare, generând creștere economică și crearea de locuri de muncă în Europa.

De asemenea, Europa trebuie să facă față provocării de a-și menține și întări poziția competitivă în contextul globalizării. Economiile emergente trec de la concurența bazată pe costuri și imitare la strategii bazate pe inovare. Alte țări investesc mai mult decât oricând pentru a-și asigura viitorul. Pe de altă parte, sporirea nivelului de trai în aceste țări deschide noi piețe pentru produsele și serviciile europene, iar creșterea capacităților lor creează noi oportunități de colaborare.

Trebuie să profităm de aceste oportunități, să ne folosim de punctele noastre forte și să acționăm rapid și hotărât pentru a ne construi viitorul, pentru a spori bunăstarea cetățenilor noștri și pentru a asigura competitivitatea întreprinderilor noastre. Cercetarea și inovarea reprezintă factori motori esențiali ai acestui proces, însă, cu toate acestea, performanța Europei în aceste domenii este deseori depășită de cea a concurenților săi[11].

Europa trebuie să opereze o schimbare de viteză în ceea ce privește performanța sa în domeniul cercetării și inovării. După cum a arătat inițiativa „O Uniune a inovării”, pentru aceasta trebuie ca cercetarea și inovarea să fie mai bine legate între ele. Ar trebui să ne îndepărtăm de abordările tradiționale compartimentalizate și să ne concentrăm mai mult asupra provocărilor și a rezultatelor care trebuie obținute, printr-o mai bună legătură între finanțarea cercetării și inovării și obiectivele noastre strategice. De o importanță la fel de mare este dezvoltarea unui set simplificat de instrumente și reguli, lăsând în același timp loc pentru flexibilitate, acolo unde este necesar.

În aceste vremuri, când bugetele publice se confruntă cu restricții severe, fiecare euro trebuie folosit cu maximum de eficacitate. Finanțarea publică a cercetării și inovării în Europa este organizată în principal la nivel național. În ciuda faptului că s-au făcut unele progrese, guvernele naționale și regionale acționează încă în mare parte pe baza strategiilor lor separate. Aceasta duce la duplicări și fragmentări costisitoare. Acțiunile la nivelul UE oferă oportunitatea de a genera o mai mare eficiență și un impact mai puternic. Aceasta s-ar putea sprijini pe eforturile comune actuale ale statelor membre, industriei și UE, precum, de exemplu, în cadrul Planului SET (privind tehnologiile energetice strategice)[12], al inițiativelor tehnologice comune (ITC) în domeniul TIC[13] și al viitorului plan strategic pentru tehnologii de transport.

Și programele la nivelul întregii UE sunt esențiale pentru a reduce distanța dintre noi și concurenții noștri pe plan internațional. Faptul că Europa, în special sectorul privat, nu

---

11 Intensitatea C&D în UE-27 a fost în 2009 de 2,01% din PIB, față de 2,77% în SUA (2008) și 3,44% în Japonia (2007). Informații suplimentare pot fi găsite în „Tabloul de bord al Uniunii inovării 2010”, disponibil la http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm

12 „Un plan strategic European pentru tehnologiile energetice (planul SET)” – COM(2007) 723 – și „Investițiile în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon (Planul SET)” – COM(2009) 519.

13 Astfel cum s-a subliniat, de exemplu, în evaluarea intermediară a ITC-urilor ENIAC și ARTEMIS - COM(2010) 752.

investește suficient în cercetare și inovare reprezintă un punct slab foarte important. Programele UE ar trebui să mobilizeze investițiile private și să facă astfel încât Europa să devină mai atrăgătoare pentru investiții.

Programele UE sunt necesare pentru a genera un număr mai mare de descoperiri științifice de nivel mondial, deoarece contribuie la crearea de excelență printr-o concurență la scară europeană. Integrarea politicilor și a finanțării UE de la cercetare la piață (precum în cadrul parteneriatelor europene pentru inovare) vor îmbunătăți capacitatea Europei de a transforma cunoașterea în inovare. Furnizarea de servicii care să sprijine procesele de inovare dincolo de inovarea tehnologică vor contribui la fructificarea oportunităților pe care le oferă piața pentru soluțiile inovatoare.

3. ÎNVĂȚĂMINTE DIN PROGRAMELE ACTUALE PENTRU CERCETARE ȘI INOVARE ALE UE

Programele pentru cercetare și inovare ale UE s-au dezvoltat în ultimii zeci de ani, constituind în prezent o parte semnificativă a bugetului UE[14].

Evaluarea intermediară a PC7[15] a confirmat rolul vital al acestuia în construirea și sprijinirea rețelelor europene, inclusiv rolul pozitiv pe care îl joacă acțiunile Marie Curie și cele privind infrastructura de cercetare, precum și succesul instrumentelor de tip nou precum Consiliul European pentru Cercetare (CEC) și mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor (RSFF). De asemenea, evaluarea a confirmat contribuția specială a PC7 la finanțarea cercetării colaborative transfrontaliere, solicitând o mai bună interrelaționare a cercetării și inovării și punerea unui accent mai clar pe obiectivele privind excelența, competitivitatea și societatea.

Evaluarea intermediară a programului-cadru pentru inovație și competitivitate (CIP)[16] a confirmat faptul că obiectivele sale sunt foarte pertinente pentru o intervenție la nivelul UE. Aceasta a subliniat rolul important al instrumentelor financiare pentru sprijinirea IMM-urilor, a rețelei „Enterprise Europe Network", a proiectelor de replicare pe piață în domeniul ecoinovării și a proiectelor-pilot de inovare în domeniul TIC bazate pe cerere. De asemenea, a scos în evidență necesitatea unei mai bune interrelaționări cu alte programe ale UE, inclusiv cu fondurile politicii de coeziune.

Prin primele sale comunități de cunoaștere și inovare, EIT abordează provocări societale (schimbările climatice, energia și TIC) și experimentează noi modele de guvernanță în domeniul inovării. Până la mijlocului anului 2011, EIT trebuie să își prezinte agenda strategică de inovare, prin care intenționează să își extindă activitățile de promovare a inovării în Europa și să își planifice viitoarele activități.

Cu toate acestea, diversele evaluări au identificat și o serie de lipsuri și deficiențe, în special lipsa unei abordări la nivelul întregului lanț a cercetării și inovării, complexitatea instrumentelor, reguli și proceduri prea birocratice și lipsa transparenței. Măsurile de ameliorare a viitoarelor programe ar trebui să se concentreze pe:

- **Clarificarea obiectivelor** și a modului în care acestea sunt traduse în activitățile ce beneficiază de sprijin, menținând în același timp flexibilitatea necesară pentru a reacționa la necesitățile strategice care apar.

- **Reducerea complexității**. În timp, programele de cercetare și inovare ale UE și-au extins gama de instrumente, dând astfel impresia că urmăresc prea multe obiective și că dispersează prea mult fondurile. La această complexitate se adaugă lipsa de coordonare între finanțarea UE și cea a statelor membre, creând un potențial de suprapunere și duplicare, de exemplu în ceea ce privește măsurile de ajutor de stat pentru sprijinirea IMM-urilor sau pentru furnizarea de capital de risc.

---

14 În 2013 va fi alocat pentru cercetare și inovare un procent de 7,41% din bugetul UE.

15 Evaluarea intermediară a PC7 este disponibilă la http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7

16 Evaluarea intermediară a CIP este disponibilă la http://ec.europa.eu/cip/files/docs/interim_evaluation_report_march2010_en.pdf

– **Creșterea valorii adăugate și a efectului mobilizator și evitarea duplicării și fragmentării.** Finanțarea UE pentru cercetare și inovare ar trebui să aducă mai multă valoare adăugată, să își sporească efectul de mobilizare a altor resurse publice și private și să fie folosită în mod mai eficace la sprijinirea alinierii și reunirii strategice a fondurilor naționale și regionale, pentru a evita duplicarea și a atinge o masă critică și obiective de amploare.

– **Simplificarea participării** prin reducerea sarcinilor administrative și a timpului de așteptare până la primirea granturilor și a plăților, precum și prin realizarea unui echilibru mai bun între abordările bazate pe cost și cele bazate pe încredere. Abordarea folosită în cadrul CIP ar putea servi ca exemplu.

– **Lărgirea participării la programele UE.** Cu toate că în cadrul CIP s-a înregistrat o participare importantă a IMM-urilor, evaluarea intermediară a PC7 a evidențiat necesitatea de a stimula și mai mult implicarea industriei și a IMM-urilor. De asemenea, a punctat necesitatea de a impulsiona participarea femeilor care lucrează în cercetare și a noilor state membre. O mai mare implicare a țărilor terțe ar oferi oportunități de valorificare a beneficiilor cunoașterii generate în afara UE.

– **Creșterea impactului pe care sprijinul UE îl are la nivelul competitivității și al societății**. Pentru aceasta, ar trebui să se amelioreze gradul de adoptare și utilizare a rezultatelor de către companii, investitori, autorități publice, alți cercetători și factori de decizie. De asemenea, presupune sprijinirea unor inovații mai ample (inclusiv de ordin netehnologic și social) care nu sunt rezultatul unor activități de cercetare. Este necesară și o mai bună comunicare a obiectivelor noastre, precum și a pertinenței acțiunilor noastre, către un public mai larg. Utilizatorii finali ai inovațiilor (fie aceștia cetățeni, întreprinderi sau sectorul public) ar trebui implicați mult mai de timpuriu în acțiunile noastre, pentru a se accelera și lărgi exploatarea rezultatelor și pentru a se obține mai ușor acceptarea de către public în domenii sensibile precum securitatea sau nanotehnologia.

4. CĂTRE CREAREA UNUI CADRU STRATEGIC COMUN PENTRU FINANȚAREA CERCETĂRII ȘI INOVĂRII ÎN UE

În concordanță cu prioritățile strategiei Europa 2020 și cu dispozițiile tratatelor, cadrul strategic comun se va concentra pe abordarea provocărilor de ordin social, încurajând competitivitatea industriilor europene și excelența bazei științifice și tehnologice a Europei.

4.1. Colaborare pentru realizarea obiectivelor Europa 2020

La nivelul UE există diverse programe care sprijină cercetarea și inovarea, pentru activități din întregul ciclu al inovării, dar care funcționează deseori independent unul de celălalt. Revizuirea bugetară a identificat o cale de urmat în acest sens, prin crearea unui **cadru strategic comun**. Acesta ar cuprinde toate fondurilor pertinente acordate de UE pentru cercetare și inovare prin PC7 și CIP și inițiative ale UE privind inovarea, precum EIT, pe baza unor scopuri coerente și a unor obiective strategice comune.

Cadrul strategic comun oferă un mare potențial de sporire a atractivității finanțării UE pentru participanți și de facilitare a accesului acestora la ea. El ar permite crearea unui punct unic de

intrare cu instrumente IT comune[17] sau a unui ghișeu unic care să ofere sfaturi și asistență participanților. Mai mult, ar permite crearea unei structuri mai simple și mai eficiente și a unui set raționalizat de instrumente de finanțare care să acopere în mod eficient întregul lanț al inovării.

De asemenea, cadrul strategic comun oferă posibilități clare de simplificare administrativă prin crearea unui set de reguli standardizat referitor la toți participanții la programele de cercetare și inovare ale UE. Regulile respective ar trebui să valorifice, ori de câte ori este posibil, punctele comune dintre diferitele tipuri de activități. Aceasta ar trebui să se sprijine pe progresul actual către simplificare[18], dar să aibă totuși în vedere măsuri suplimentare precum o mai largă utilizare a sumelor forfetare sau acceptarea generală a practicilor contabile proprii ale beneficiarilor[19].

Va trebui să se permită un nivel de flexibilitate pentru a răspunde diversității fondurilor necesare la acoperirea întregului ciclu al inovării sau pentru a răspunde cerințelor legate de anumite condiții specifice. Flexibilitatea și rapiditatea execuției sunt de asemenea esențiale pentru a atrage întreprinderile interesate (în special IMM-urile). Aceasta ar putea justifica existența unor mecanisme și reguli de implementare distincte precum, de exemplu, în cazul EIT.

Programele UE funcționează într-un mediu în care majoritatea fondurilor publice pentru cercetare și inovare sunt administrate de statele membre. Totuși, acest mod de funcționare neglijează prea des caracterul transnațional al cercetării și dezvoltării, lăsând în mare parte neexploatate sinergiile cu programele altor state membre sau cu cele ale UE.

Experiențele în ceea ce privește punerea în comun a resurselor statelor membre (prin inițiative în temeiul articolului 185, scheme ERA-Net și primii pași către inițiative de programare în comun) au demonstrat potențialul de impact și de eficiență oferit de mobilizarea altor surse publice de finanțare. Eficacitatea acestora depinde totuși de angajamente ferme, inclusiv pe plan financiar, din partea autorităților publice de la nivel național și regional.

Un rol important trebuie să îl joace viitoarea politică de coeziune, care servește la dezvoltarea de capacități de cercetare și inovare la nivel regional prin strategii de specializare inteligentă, dar tot în contextul obiectivelor politice mai ample ale UE. Comunicarea Comisiei cu privire la viitorul politicii de coeziune[20] arată că, pentru a obține un impact mai puternic asupra priorităților strategiei Europa 2020, inclusiv cercetarea și inovarea, sunt necesare o programare strategică consolidată, o mai mare concentrare a resurselor și o mai bună utilizare a condiționalității și a stimulentelor. Prin urmare, cadrul strategic comun pentru finanțarea cercetării și a inovării în UE ar trebui să creeze complementarități puternice cu viitorul cadru strategic comun pentru politica de coeziune.

---

17 Pe baza dezvoltării portalului pentru participanții la PC7: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/appmanager/participants/portal

18 „Simplificarea implementării programelor-cadru de cercetare” – COM(2010) 187 și Decizia C(2011) 174 a Comisiei din 24.1.2011.

19 Comisia a propus o revizuire a Regulamentului financiar – COM(2010) 815 – care permite o simplificare mai radicală în cadrul financiar următor, inclusiv o utilizare pe scară mai largă a sumelor forfetare, rambursarea pe baza practicilor contabile ale beneficiarului și o „casă ideală” pentru parteneriatele public-privat.

20 „Concluziile celui de-al cincilea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: viitorul politicii de coeziune” – COM(2010) 642.

Pe lângă aceasta, fondurile pentru dezvoltare rurală finanțează în prezent o gamă largă de măsuri de stimulare a inovării în agricultură. Comunicarea „PAC în perspectiva anului 2020: cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii”[21] arată că inovarea este una dintre temele călăuzitoare ale dezvoltării rurale, pe lângă mediu și schimbările climatice.

Întrebări:

1. În ce mod ar trebui cadrul strategic comun să sporească atractivitatea pentru participanți a finanțării UE în domeniul cercetării și inovării și să faciliteze accesul acestora la ea? Ce mai este necesar pe lângă un punct unic de intrare cu instrumente IT comune, un ghișeu unic pentru asistență, un set raționalizat de instrumente de finanțare care să acopere întregul lanț al inovării și înaintarea în continuare către simplificarea administrativă?

2. Care este cel mai bun mod în care ar trebui finanțarea UE să acopere întregul ciclu al inovării, de la cercetare la comercializare?

3. Care sunt caracteristicile finanțării UE care sporesc la maximum beneficiile unei acțiuni la nivelul UE? Ar trebui să se pună un accent puternic pe mobilizarea altor surse de finanțare?

4. Care ar fi cel mai bun mod de utilizare a finanțării cercetării și inovării în UE pentru a pune în comun resursele statelor membre? Cum ar trebui sprijinite inițiativele de programare în comun între grupuri de state membre?

5. Care ar trebui să fie proporția între proiectele mai mici, specializate, și cele mai mari, de ordin strategic?

6. Cum ar putea Comisia să asigure un echilibru între un set unic de reguli care să permită o simplificare radicală și necesitatea de a păstra un anumit grad de flexibilitate și diversitate pentru a atinge obiectivele unor instrumente diferite și pentru a răspunde nevoilor diferiților beneficiari, în special ale IMM-urilor?

7. Care ar trebui să fie măsura succesului pentru finanțarea cercetării și inovării în UE? Ce indicatori de performanță s-ar putea utiliza?

8. Cum ar trebui să fie legată finanțarea cercetării și inovării în UE de finanțarea regională și națională? Cum ar trebui această finanțare să completeze fondurile viitoarei politici de coeziune, concepută pentru a ajuta regiunile din UE mai puțin dezvoltate, și programele de dezvoltare rurală?

4.2. Abordarea provocărilor societale

Strategia Europa 2020 și inițiativele sale emblematice au formulat obiective politice ambițioase în domenii precum schimbările climatice, securitatea energetică, îmbătrânirea populației sau utilizarea eficientă a resurselor. Inițiativa „O Uniune a inovării” solicita o mai strânsă relaționare a viitoarelor programe de finanțare ale UE cu aceste obiective, prin punerea unui accent mai mare asupra soluționării provocărilor societale. Este însă necesară o

[21] COM(2010) 672.

analiză atentă pentru a se identifica provocările asupra cărora intervenția la nivelul UE chiar poate avea efect, evitându-se în același timp opțiunile științifice și tehnologice prea prescriptive.

Programele actuale de finanțare ale UE au depus eforturi considerabile pentru a soluționa provocările societale, în mod predominant prin impulsionarea tehnologiei tematice. Reunirea cercetătorilor din întreaga Europă în cadrul unor rețele colaborative s-a aflat în centrul acestei abordări și va continua să fie un element vital pentru susținerea unei rețele europene a cercetării. Experiența a demonstrat însă limitările acestei abordări în ceea ce privește atingerea flexibilității, creativității și cercetării interdisciplinare necesare.

Inițiativa „O Uniune a inovării" a introdus conceptul de „parteneriat european pentru inovare", pentru a aborda provocările societale prin combinarea măsurilor legate de ofertă și de cerere. Acestea au un rol important de jucat în ceea ce privește coordonarea eforturilor și concentrarea activităților de-a lungul întregului ciclu al inovării. Abordarea strategică a planului SET, cu prioritățile sale clare, funcția de evaluare a progreselor și structurile de guvernanță bine definite, poate servi ca exemplu în acest caz.

Întrebări:

9.	În ce mod ar trebui acordarea unei importanțe mai mari provocărilor societale să afecteze echilibrul dintre cercetarea determinată de curiozitate și activitățile determinate de un program?
10.	Ar trebui să se acorde un loc mai important activităților ascendente (*bottom-up*)?
11.	Care este cel mai bun mod în care ar trebui finanțarea cercetării și a inovării în UE să sprijine activitățile de elaborare a politicilor și de a celor orientate către viitor?
12.	În ce mod ar trebui îmbunătățit rolul Centrului Comun de Cercetare al Comisiei în ceea ce privește sprijinirea activităților de elaborare a politicilor și abordarea provocărilor societale?
13.	Cum ar putea să atragă activitățile de cercetare și inovare din UE un mai mare interes și o mai mare implicare din partea cetățenilor și a societății civile?

4.3. Consolidarea competitivității

Europa trebuie să își amelioreze performanța în ceea ce privește crearea unui impact al finanțării pentru cercetare și inovare. Rămân obstacole în privința trecerii de la rezultatele cercetării obținute în laborator la fazele de dezvoltare, comercializare și utilizare a acestora. După cum se arată în inițiativa „O Uniune a inovării", pentru aceasta trebuie ca industria să joace un rol esențial în stabilirea priorităților și prin parteneriate public-privat. De asemenea, acest lucru presupune extinderea sprijinului la nivelul întregului ciclu al inovării (inclusiv validarea conceptului, încercări, proiecte-pilot și demonstrative), ca și includerea unor aspecte precum activități post-proiect, cercetare prenormativă pentru stabilirea standardelor, sprijin pentru brevetare și pentru inovarea netehnologică.

Obținerea unei poziții de forță în sectorul tehnologiilor generice esențiale precum TIC, nanotehnologia, materialele avansate, tehnologiile de producție, tehnologiile spațiale sau biotehnologia este de o importanță vitală pentru competitivitatea Europei și permite

dezvoltarea de produse și servicii inovatoare necesare pentru a răspunde provocărilor societale.

PC7 a introdus o nouă abordare pentru a consolida participarea industriei. Platformele tehnologice europene (PTE) au contribuit la definirea priorităților relevante ale industriei. Inițiativele tehnologice comune (ITC) au acordat industriei un rol conducător prin crearea de parteneriate public-privat oficiale. Planul european de redresare economică a introdus parteneriate public-privat (PPP) mai informale în sectoare cheie. Experiența arată că succesul acestora depinde de angajamentele ferme luate de părțile interesate implicate, precum și de structuri de guvernanță și de implementare simple și eficiente.

În cadrul agendei sale strategice de inovare, EIT își va consolida în continuare abordarea bazată pe întreprinderi, punând accentul pe generarea de rezultate și de efecte, dar și pe mobilizarea unor fonduri substanțiale din cadrul sectorului privat. În contextul planului SET s-au lansat inițiative industriale europene care permit publicului și sectorului privat să elaboreze în comun foi de parcurs tehnologice. CIP are ca scop să consolideze competitivitatea industriei europene, punând în special accentul pe IMM-uri. El ține seama de faptul că inovarea necesită, pe lângă cercetare, multe competențe și activități de ordin netehnologic, precum proiectare, creativitate, stabilirea de standarde, exploatarea și recombinarea tehnologiilor existente, noi modele de afaceri, implicarea utilizatorilor sau valorificarea multelor și diverselor posibilități oferite de inovarea socială.

Datorită flexibilității și agilității lor, IMM-urile joacă un rol central în dezvoltarea de produse și servicii inedite. IMM-urile excepționale și cu creștere rapidă au potențialul de a transforma structura economiei europene, dezvoltându-se pentru a deveni companiile multinaționale de mâine. CIP a reușit să ajungă la IMM-uri (100 000 de IMM-uri au primit garanții de împrumut, iar 70% dintre beneficiarii proiectelor de replicare pe piață în domeniul ecoinovării sunt IMM-uri) și, deși s-a acordat o atenție deosebită creșterii gradului de implicare a IMM-urilor în întregul PC7, IMM-urile consideră că le este încă destul de greu să participe. Consolidarea abordării în privința IMM-urilor s-ar putea baza pe experiența câștigată din acțiunile actuale în favoarea IMM-urilor și ar putea ține seama de necesitățile de inovare și creștere ale diferitelor tipuri de IMM-uri și de faptul că necesitățile multor IMM-uri sunt cel mai bine satisfăcute de sprijinul acordat la nivel regional, inclusiv prin fondurile politicii de coeziune.

Existența unor scheme de implementare deschise, ușoare și rapide ar permite IMM-urilor și altor părți interesate din cadrul industriei și al mediului academic să exploreze noi idei și oportunități pe măsură ce acestea apar, în mod flexibil, deschizând astfel noi căi pentru inovare. Aceasta ar putea, de exemplu, să se bazeze pe utilizarea actuală a cererilor deschise de propuneri și a procedurilor de aplicare simplificate ale acțiunilor privind tehnologiile viitoare și de ultimă oră (FET) din cadrul temei TIC a PC7, precum și pe proiectele de replicare pe piață în domeniul ecoinovării din cadrul CIP.

Drepturile de proprietate intelectuală care guvernează finanțarea cercetării și inovării în UE sunt decisive pentru o exploatare și un transfer tehnologic eficiente, trebuind să asigure, în același timp, accesul la rezultatele științifice și diseminarea rapidă a acestora. De asemenea, sunt pertinente pentru cooperarea internațională în domenii de interes strategic.

Nivelul scăzut al finanțării private pentru cercetare și inovare reprezintă un obstacol major în Europa. Mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor din cadrul PC7 și instrumentele financiare ale CIP au demonstrat modul în care bugetul UE, în parteneriat cu Grupul Băncii

Europene de Investiții, poate rezolva cu succes carențele pieței în acest domeniu. Pe baza acestei experiențe, viitoarele programe de cercetare și inovare ale UE ar trebui să utilizeze pe deplin instrumentele financiare (prin mecanismele platformei de obținere de capital propriu și de partajare a riscurilor a UE, propuse în cadrul revizuirii bugetare) pentru a sprijini comercializarea rezultatelor cercetării, creșterea întreprinderilor inovatoare și investiția în infrastructuri importante.

De asemenea, ar putea fi avute în vedere noi abordări, în special cele care stimulează cererea și au ca scop implicarea publicului și a utilizatorilor finali din mediul privat, mai de timpuriu și mai îndeaproape, în procesul de inovare[22]. Inițiativa „O Uniune a inovării" solicită eliberarea puterii de cumpărare a sectorului public pentru a impulsiona inovarea prin achiziții publice, inclusiv prin achiziții înainte de comercializare[23]. Aceasta s-ar putea baza pe acțiuni pilot din cadrul CIP și PC7. SUA au o tradiție îndelungată în acest sens[24], în timp ce în UE această oportunitate este lăsată în prea mare măsură neexploatată.

În mod similar, premiile de stimulare încurajează cercetătorii să realizeze obiective ambițioase deoarece oferă perspectiva obținerii unei recompense financiare. Acestea sunt utilizate de multă vreme ca instrument de către factorii de decizie, dar practic nu au fost folosite în cadrul programelor UE.

Întrebări:

14. Care este cel mai bun mod în care ar trebui finanțarea UE să țină seama de caracterul amplu al inovării, care include inovare netehnologică, ecoinovare și inovare socială?

15. În ce mod ar trebui întărită participarea industriei la programele de cercetare și inovare ale UE? În ce mod ar trebui sprijinite inițiativele tehnologice comune (precum cele lansate în temeiul actualului program-cadru) sau diferitele forme de „parteneriate public-privat"? Care ar trebui să fie rolul platformelor tehnologice europene?

16. În ce mod ar trebui sprijinite întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) la nivelul UE și ce tipuri de IMM-uri ar trebui sprijinite? În ce mod ar trebui acest sprijin să completeze schemele de la nivel național și regional? Ce tip de măsuri ar trebui luate pentru a facilita în mod decisiv participarea IMM-urilor la programele de cercetare și inovare ale UE?

17. Cum ar trebui să fie proiectate schemele de implementare deschise, ușoare și rapide (de exemplu pe baza acțiunilor actuale FET și a proiectelor de replicare pe piață în domeniul ecoinovării din cadrul CIP) pentru a permite explorarea și comercializarea flexibilă a ideilor inovatoare, în special de către IMM-uri?

---

22 A se vedea recomandările de politică publicate recent de Comitetul pentru Spațiul european de cercetare, http://ec.europa.eu/research/erab/pdf/erab-2nd-final-report_en.pdf

23 La 27 ianuarie 2011, Comisia a adoptat o Carte verde privind modernizarea politicii UE în domeniul achizițiilor publice, „Către o piață europeană a achizițiilor publice mai performantă" [COM(2011) 15], lansând o consultare prin care dorea să afle dacă regulile de achiziții publice ar trebui modificate pentru a permite includerea altor obiective de politică, precum promovarea inovării.

24 A se vedea, de exemplu, Programul de cercetare și inovare pentru întreprinderile mici („Small Business Innovation Research" - http://www.sbir.gov).

18.	În ce mod ar trebui utilizate instrumentele financiare de la nivelul UE (bazate pe fonduri proprii și împrumut) pentru a fi folosite pe scară mai largă?
19.	Ar trebui introduse noi abordări în privința sprijinului pentru cercetare și inovare, în special prin achiziții publice, inclusiv prin reguli cu privire la achizițiile înainte de comercializare și/sau premii de stimulare?
20.	În ce mod ar trebui regulile de proprietate intelectuală care guvernează finanțarea UE să realizeze echilibrul corect între aspectele legate de competitivitate și necesitatea accesului la rezultatele științifice și a diseminării acestora?

4.4. Consolidarea bazei științifice a Europei și a Spațiului european de cercetare

Baza științifică a Europei se numără printre cele mai productive din lume dar, cu toate acestea, nu conține suficiente zone de excelență de nivel mondial în care cercetarea generează rezultate revoluționare ce pot determina schimbări structurale.

Principala responsabilitate pentru construirea unei baze științifice publice competitive revine statelor membre. Este clar că sprijinul UE poate aduce valoare adăugată, așa cum a făcut și în trecut, prin diverse inițiative care au contribuit la crearea Spațiului european de cercetare (SEC). Este esențial să se studieze modul în care poate fi folosită finanțarea furnizată prin cadrul strategic comun pentru a accelera progresul către un SEC cu adevărat unificat.

Înființarea CEC a reprezentat un mare pas înainte în creșterea nivelului de excelență al bazei științifice a Europei[25]. Consolidarea rolului acestuia ar putea viza atât greutatea pe care o are, cât și instrumentele pe care le utilizează. Trebuie trase învățăminte importante din experiența regiunilor și țărilor care au reușit să „cultive” instituțiile publice de cercetare cu cel mai mare nivel de excelență din lume, prin concentrarea finanțării și printr-o combinație de granturi pentru proiecte și scheme de sprijin instituțional.

Pe termen lung, excelența de nivel mondial se poate dezvolta doar într-un sistem în care toți cercetătorii din întreaga UE dispun de mijloacele necesare pentru a atinge excelența și, în cele din urmă, pentru a concura pentru locurile fruntașe. Pentru aceasta, statele membre trebuie să urmărească programe de modernizare ambițioase pentru baza lor de cercetare publică și să sprijine finanțarea din fonduri publice. Finanțarea UE, inclusiv prin intermediul fondurilor politicii de coeziune, ar trebui să contribuie la dezvoltarea excelenței, acolo unde și dacă este cazul.

O realizarea majoră în domeniul formării și al transferului de cunoștințe o reprezintă acțiunile Marie Curie ale UE, care au impulsionat colaborarea în cercetare și mobilitatea transfrontalieră pentru mii de cercetători. Acțiunile Marie Curie au jucat, de asemenea, un rol important în dezvoltarea abilităților inovatoare ale următoarei generații de cercetători, în special prin schimburi între industrie și mediul academic.

Prin acțiunile programului privind infrastructurile de cercetare și pe baza activității Forumului strategic european pentru infrastructuri de cercetare (ESFRI), s-a dat un impuls puternic

[25] Aceasta vine în completarea altor scheme care au ca scop creșterea nivelului de excelență științifică, precum inițiativa emblematică în domeniul FET: http://cordis.europa.eu/fp7/ict/programme/fet/flagship/

planificării, pregătirii și construirii de infrastructuri de cercetare de mari dimensiuni, precum și asigurării accesului la infrastructurile existente. În acest context, este important ca implementarea infrastructurilor electronice (e-infrastructuri) să continue, pentru a permite accesul virtual și de la distanță la mijloace de cercetare și la informații științifice.

Metodele de cooperare internațională au evoluat în mod considerabil de la lansarea PC7. Programele de finanțare ale UE sunt printre cele mai deschise din lume, dar această deschidere ar trebui să fie reciprocă, nu doar în privința accesului la finanțare, ci și a accesului la piață și a protecției drepturilor de proprietate intelectuală. Activitatea Forumului strategic pentru cooperare internațională (SFIC) a consolidat abordarea strategică în domeniul cooperării internaționale și complementaritatea activităților statelor membre cu cele ale Uniunii. Pentru programele viitoare trebuie să se aibă în vedere o abordare mai diferențiată, pe baza specificului diferitelor tipuri de țări terțe, căutând în același timp să se atingă echilibrul corect între obiectivele de consolidare a competitivității Europei și soluționarea provocărilor de la nivel mondial.

Măsurile de sprijin al SEC au fost completate în ultimii ani cu o gamă largă de inițiative de politică nefinanciare, precum cele cinci inițiative SEC lansate ca urmare a Cărții verzi privind SEC[26] sau acțiuni având ca scop stimularea unei mai participări mai ample a femeilor la știință. Inițiativa „O Uniune a inovării" a afirmat ambiția de a institui măsurile necesare pentru realizarea SEC până în 2014, inclusiv prin legislație. Este necesară o analiză atentă cu privire la modul în care măsurile de finanțare pot fi de ajutor în acest sens și la modul în care pot fi eficientizate. Aceasta necesită o mai bună articulare, complementarități și sinergii între măsurile financiare și cele nefinanciare.

[26] „Spațiul european de cercetare: perspective noi" - COM(2007) 161.

Întrebări:

21.	Cum ar trebui întărit rolul Consiliului European pentru Cercetare în ceea ce privește sprijinirea excelenței de nivel mondial?
22.	În ce mod ar trebui sprijinul UE să ajute statele membre la dezvoltarea excelenței?
23.	Cum ar trebui întărit rolul acțiunilor Marie Curie în ceea ce privește promovarea mobilității cercetătorilor și dezvoltarea unor cariere atrăgătoare?
24.	Ce acțiuni ar trebui luate la nivelul UE pentru a spori și mai mult rolul femeilor în știință și inovare?
25.	Cum ar trebui sprijinite, la nivelul UE, infrastructurile de cercetare (inclusiv e-infrastructurile care acoperă întreaga Uniune)?
26.	Cum ar trebui sprijinită cooperarea internațională cu țările care nu fac parte din UE – de exemplu în ceea ce privește domeniile prioritare de interes strategic, instrumentele, reciprocitatea (inclusiv în chestiuni care țin de drepturile de proprietate intelectuală) – sau cooperarea cu statele membre?
27.	Care sunt problemele și obstacolele principale legate de SEC pe care ar trebui să încerce să le soluționeze instrumentele de finanțare ale UE, și care sunt cele care ar trebui rezolvate prin alte măsuri (de exemplu legislative)?

5. DEZBATEREA PUBLICĂ ȘI ETAPE ULTERIOARE

Comisia consideră că aspectele și întrebările prezentate mai sus reprezintă chestiunile esențiale care trebuie avute în vedere pentru dezvoltarea în continuare a unui cadru strategic comun pentru finanțarea cercetării și inovării în UE și instrumentele aferente.

Statele membre, Parlamentul și celelalte țări sunt invitate să promoveze dezbaterea cu părțile lor interesate. Pentru a sprijini dezbaterea pe marginea acestor întrebări se va folosi o diversitate de mijloace de comunicare sociale, inclusiv un site web dedicat consultării publice (http://ec.europa.eu/research/innovation-union).

Comisia solicită organizațiilor care doresc să prezinte comentarii în contextul consultărilor publice să furnizeze Comisiei și publicului larg informații care să explice pe cine și ce reprezintă. Dacă o organizație hotărăște să nu furnizeze aceste informații, politica declarată a Comisiei este să considere contribuția respectivă o contribuție individuală. [Standarde de consultare, v. COM(2002) 704, și Comunicare privind acțiunile întreprinse în aplicarea cărții verzi „Inițiativa europeană în materie de transparență”, v. COM(2007) 127 din 21.3.2007].

Perioada de consultare se încheie la **20 mai 2011**. Ampla dezbatere pe marginea prezentei Cărți verzi va fi completată de consultări pe teme specifice, de exemplu cu privire la cadrul SEC și la agenda strategică de inovare a EIT. De asemenea, dezbaterea va valorifica și rezultatele consultării publice cu privire la viitorul CIP[27].

[27] Informații disponibile la http://ec.europa.eu/cip/public_consultation/index_en.htm

La 10 iunie 2011 va fi organizat un eveniment care să marcheze închiderea consultării publice și în cadrul căruia se vor discuta rezultatele cu ansamblul părților interesate. Comisia intenționează să își prezinte până la sfârșitul lui 2011 propunerile legislative oficiale privind cadrul strategic comun pentru finanțarea cercetării și inovării în UE. Aceste propuneri vor fi însoțite de evaluări ale impactului *ex-ante*, care vor furniza dovezile necesare pentru fundamentarea acțiunilor propuse.

Comisia consideră că cercetarea și inovarea au un rol important pentru mijloacele viitoare de subzistență ale oamenilor și, prin urmare, necesită o mai bună înțelegere și dezbatere publică. Prin urmare, Comisia va desfășura o amplă strategie de comunicare în sprijinul acestei consultări publice și a dezbaterii interinstituționale ulterioare și, în cele din urmă, în sprijinul implementării următoarelor programe de finanțare ale UE.

Aceasta ar trebui să arate publicului larg că finanțarea UE este importantă pentru el, prin mijloace de comunicare audiovizuale și scrise, prin organizarea de evenimente publice și prin exploatarea pe deplin a posibilităților oferite de noile mijloace de comunicare sociale.